

Comentariu despre originalitatea limbii operei lui Ion Creanga - prima parte

O stea din Carul Mare de pe firmamentul spiritualitatii romanesti (Ion Dodu Balan), "Un pacat de povestariu / Fara bani in buzunariu". Ion Creanga continua sa fie "difical". "Opera lui Creanga este una dintre cele mai dificile din cate cunoaste literatura romana" (Zoe Dumitrescu-Busulenga).

Ion Creanga este un clasic viu al literelor noastre, care nu numai "se studiaza", ci se si citeste cu placere, afirmandu-se ca o prezenta spirituala contemporana cu fiecare generatie. Judecata de valoare a lui G. Calinescu, formulata lapidar "farmecul lui Creanga se dovedeste inanalizabil, ca si farmecul poeziei eminesciene" nu este descurajatoare, ci legitimeaza orice noua tentativa de escaladare. Nu este posibil sa demonstram originalitatea limbii operei lui Creanga fara revenire la textul /lumea sa.

"Pitorescul lingvistic" este, fara indoiala o componenta esentiala a originalitatii lui Creanga Creanga nu este un scriitor "regional" sau "dialectal". Aceasta prejudecata care facuse cariera a fost spulberata de Iorgu Iordan, care preciza "din punct de vedere lexical, limba marelui nostru povestitor nu are caracter regional sau, " cum se spunea pe vremuri, (si mai gresit) dialectal, ci unul popular, in sensul ca pe langa cuvintele din fondul principal, existente in limba intregului popor romanesc, ea contine numeroase altele, care sunt, in marea lor majoritate, nu specific moldovenesti (eventual specifice numai graiului moldovenesc de nord), ci comune mai multor graiuri, cu deosebire celor din centrul si nordul Transilvaniei .

Prin urmare caracterul popular al limbii lui Ion Creanga trebuie inteles in opozitie atat cu aspectul scris, cult al limbii, cat si cu aspectul regional. Cine studiaza lexicul lui Creanga ajunge la concluzia ca termenii strict regionali (neintelesi in alte regiuni decat Moldova) sunt relativ redusi fata de corpus-ul operei. Creanga scrie intr-o epoca in care, o directie savanta livresca bazata pe o sintaxa de influenta romana se deosebeste cu relativa precizie de directia populara definita prin sintaxa si procedeele de naratie ale limbii vorbite.

Apartinand, incontestabil, celei de-a doua directii, Creanga a supus limba populara unui lung proces de reelaborare, de filtrare, retinand, pana la urma numai latura ei cea fara de moarte. Cine parcurge integral opera lui Creanga se convinge ca prozatorul nostru nu este un simplu "narrator" popular, ci un artist desavarsit.